

Sort sol
Se side 10-11

LEV SØNDERJYLLAND

Bladet udkommer 4 gange årligt:
Februar
Maj
August
November

Vi modtager meget gerne indlæg til bladet.

Hvis bladet udebliver ved adresseændring osv. kontakt venligst redaktøren.

SATS OG TRYK:

Intryk
Tlf. 7021 1000
www.intryk.dk

ANNONCER

Rosengrenen ApS
Hovedgaden 8 . 8670 Låsby
Tlf. 86 95 15 66 kl. 8.30-12.00
og 12.30-15.00
Mail: info@rosengrenen.dk

– hvortil alle spørgsmål
vedr. annoncer bedes rettet

REDAKTØR:

Lis Brink Christiansen
Fælleslykkevej 32
6100 Haderslev
Tlf. 23 70 12 12
Materiale til bladet fremsendes på levbladet@gmail.com

MEDREDAKTØRER:

TØNDER:

Kirsten Ellekjær
Hjejlen 70 . 6270 Tønder
Tlf. 74 72 40 94
E-mail:
kirstenellek@gmail.com

AABENRAA:

Magny Jonch
Telefon 74 52 64 72
E-mail:
magnyjonch@webspeed.dk

SØNDERBORG:

Inga Petch
E-mail:
ingapetch@gmail.com

INDHOLD

Livsglædens Dag.....	side	5
Projekt Med på Holdet	side	7
Udflugt.....	side	8
Sort sol.....	side	10
Rendbjergghjemmet.....	side	13
Afdansningsbal.....	side	15
Påskegudstjeneste.....	side	17
Førtidspension.....	side	19
Hvad skal du huske, hvis du vil købe ferieledsagelse.....	side	23
Vi vil ikke være kommunernes ludobrikker.....	side	29
Indmeldelseskupon.....	side	31

DEADLINE: 1. august 2018
for stof til næste nummer

LIOSGLÆDENS DAG

**I SØNDERJYLLANDSHALLEN, AABENRAA
SØNDAG DEN 16. SEPTEMBER FRA KL. 13.00-16.00**

Musikken leveres af

The JEPPTIES

Torben Bohnensach: Keyboard og sang / Jeppe Sigsgaard Clausen: Guitar og sang.

En festlig eftermiddag hvor der er mulighed for at genopfriske gamle minder
og hvor danseskoene ordentlig kan blive rørt!

Pris pr. person 100 kr.

Beløbet kan også indbetales på konto 5323 0314231 (husk at påføre navn).

Tilmelding til Bent Juhl, tlf. 74 57 57 52: mail: mmb72125@mail.dk eller
Magny Jønch, tlf. 40 52 87 06

Sidste tilmelding den 9. september 2018.

*De varmeste sommerhilsner
LEV Aabenraa*

Projekt Med på Holdet

Sønderborg Kommune har fra maj 2016 til december 2018 kørt Projekt Med på Holdet. Formålet med projektet var at hjælpe voksne udviklingshæmmede i gang med at dyrke idræt i de almene idrætsforeninger.

Efter projektperioden bliver de nye hold kørt videre af idrætsforeningerne. Sundhedscentrets sundhedspædagogiske konsulent støtter op om holdene

især i klubbernes samarbejde med Kultur & Fritid og de pædagogiske botilbud.

For alle holdene gælder det, at det ikke er så vigtigt hvem man er, eller hvor dygtig man er. Det vigtigste er, at der er plads til ikke at være så god til sporten og der er plads til at skulle høre beskederne mere end én gang. Der er plads til det, hvis man ikke siger så meget, og der er plads til det, hvis man

siger nogle skøre ting. Alle holdene er åbne for nye deltagere. Idrætstilbudene er som udgangspunkt til voksne udviklingshæmmede, men yngre interesserede er velkomne til at deltage, hvis de er indstillede på at dyrke idrætsgrenen sammen med voksne.

Nedenfor er en liste over de idræts-tilbud, der er oprettet som en del af projekt Med på Holdet:

Fodbold (udendørs)	SUB Sønderborg Inter	Ulkebøl Hallen, Sønderborg	Torsdag kl. 17.00-18.00 (april-oktober)	500 kr./året
Fodbold (indendørs)	SUB Sønderborg Inter	Humlehøjhallen, Sønderborg	Torsdag kl. 17.00-18.00 (oktober-marts)	500 kr./året
Kor	Dybbøl Kirke	Dybbøl Kirke, Sønderborg	Torsdag kl. 17.00-18.00	Gratis
Linedance	Dance All Over	Ahlmannskolen, Sønderborg	Mandag kl. 16.30-17.30 (september-april)	495 kr./året
Badminton	Nordals Badmintonklub	Nordals Idrætscenter, Nordborg	Mandag kl. 17.00-18.00 (september-april)	280 kr./året

Udover at have oprettet en stribe nye idrætshold til voksne udviklingshæmmede, så samarbejder projektet og den sundhedspædagogiske konsulent også med nogle af de idrætstilbud til målgruppen der allerede eksisterer:

Hockey	Sønderborg Handicap Idræt	Statsskolens idrætshal, Sønderborg	Onsdag kl. 17.00-18.00 (september-april)	280 kr./året
Bowling	Sønderborg Handicap Idræt	Fun Bowling, Sønderborg	Mandag kl. 17.00-18.00 (september-maj)	300 kr./året
Svømning	Sønderborg Handicap Idræt	Humlehøjhallen, Sønderborg	Fredag 19.10 - 20.40 (september-april)	300 kr./året
Svømning	Nordals Svømmeklub	Nordals Idrætscenter, Nordborg	Tirsdag 16.15-17.30 (september-april)	350 kr./året

Er man interesseret i at høre mere om de forskellige tilbud, eller er man interesseret i at gå til noget andet end de idrætsgrene, der er her på listen, så er man velkommen til at kontakte Sønderborg Kommunes sundhedspædagogiske konsulent, Asger Romme Andersen, der måske kan hjælpe med at etablere noget nyt.

Asger Romme Andersen, sundhedspædagogisk konsulent
Telefon: 27 90 74 97 • Mail: agar@sonderborg.dk

Udflugt

LEV HADERSLEV INVITERER PÅ ENDNU EN UDFLUGT,
DENNE GANG TIL

Enghave Dyre- og Naturpark

Lørdag den 2. juni 2018 kl. 10.00-16.00

Bussen kører fra Hertug Hans p-pladsen kl. 10.00.

Vi skal kigge på dyr og fisk i fiskesø, hygge og spise burger og is.

Ta gerne din egen fiskestang og grej med, (de har også derude).

Husk tøj til vejret samt praktisk fodtøj.

Der arrangeres skattejagt og go-cart løb, samt fiskekonkurrence.

Bus frem og tilbage, entré, burger med pommes frites
samt sodavand og kaffe ialt 100 kr. pr. person.

Betales til Lis på mobilepay eller kontant ved tilmelding.

Tilmelding til Lis på mobil 2370 1212 senest den 25. maj 2018.

70.000 m² oplevelser...

1. Indgang
2. Fugle
3. Café / galleri / butik
4. Fugle
5. Egern
6. Køkkenhave / højbede
7. Klappestald
8. Vaskebjørne
9. Fugle
10. Gæs / ænder / høns
11. Høns / duer
12. Madpakkehus
13. Kalkuner / gæs
14. Sumpbæver
15. Geder
16. Camerounfår
17. Fisk / gæs / ænder
18. Høns
19. Nandu
20. Heste
21. Pony
22. Emuer
23. Ræve
24. Æsler
25. Udsøgtspost / æsler / ponyer
26. Pony
27. Får
28. Lama / påfugle
29. Hoppepude
30. Høns
31. Ænder
32. Ænder
33. Labyrinth
34. Overdækket grill
35. Læskur
36. Legeplads
37. Hjorte
38. Grillbar
39. Udsigtstårn med rutcherør
40. Overdækket med bord/bænke
41. Legeplads
42. Lama
43. Får
44. Geder
45. Får
46. Gokart
47. Legeområde
48. Trampolin
49. Ertebøllefår
50. Gæs
51. Kamel
52. Geder
53. Får
54. Gamle sortbrogede grise
55. Legeplads med svævebane
56. Høns / gæs
57. Terrasse
58. Kænguruer
59. Høns / kalkuner
60. Fugle
61. Fisksøer
62. Gamle danske røde køer
63. NYHED: Autocamper pladser

Sort sol den 20. marts 2018

41 deltagere til forårets sort sol arrangement mødte frem på Strucks Allé 9 ved den gamle Café 9. Tramms Turistbus kørte os til Hasberger See, hvor der i ugen op til dagen var set store flokke af stære. Men desværre dukkede der ikke én stær op denne aften. I stedet for så vi store flokke af blisgæs

og bramgæs, og en masse fugleliv på Hasberger See, som naturvejleder Hans Tonnesen kunne fortælle om.

Vi kørte vestpå i håb om at se stære, men forgæves. Undervejs så vi flere rådyr og en flot solnedgang over vadehavet, inden vi kørte til Rickesbüller Hof, hvor vi fik en forsinket aftens-

mad med schnitzel, kartoffelbåde og champignonsovs. Der var nogle der godt kunne spise 2 gange schnitzel, og det nød de.

Vi kom senere hjem end beregnet, men alle syntes at det var en god aften.

Tekst og fotos: Kurt Serup Poulsen

Rendbjergghjemmet

Rendbjergghjemmet slog dørene op for første gang i 1976 og har fungeret som et selvejende aflastningshjem, men driftsaftale med Sønderborg Kommune for fysisk og psykisk udviklingshæmmede børn, unge og voksne, lige siden. Mange ændringer er sket siden både strukturelle, materielle og indenfor personalet mv. Omsorg, tryghed og nærvær er fortsat og har altid været grundessensen i Rendbjerggården. Der er fokus på, at aflastningshjemmet skal føles mere som et hjem end en institution.

Rendbjergghjemmet ligger i naturskønne omgivelser, nær skov og strand i Egernsund. Det store, gamle hovedhus, kaldet Slottet, har en helt særlig atmosfære med gode handicapvenlige, lyse værelser, store badeværelser og hyggelige fællesrum.

Udover aflastningsdelen tilbyder Aflastningshjemmet også et aktivitets- og samværstilbud jf. Serviceloven § 104, samt hjemmepasning.

Den 3-årige STU, Særligt Tilrettelagt Ungdomsuddannelse, er en uddannelse i overgangen fra ung til voksen og tilbydes også af Rendbjergghjemmet i vores lokaler i Gråsten, nær slottet og skoven.

Formålet med uddannelsen er at gøre dig så selvstændig og parat til voksenlivet som muligt. Derfor tilpasser vi uddannelsen efter netop dine behov, kvalifikationer, modenhed og interesse. På den måde vil du opleve, at du får styrket dine personlige, sociale og faglige kompetencer.

Uddannelsen dækker stort set alle livets områder fra motorisk træning, kropsbevidsthed og mobilitet over kommunikation, huslige opgaver, kreativitet, personlig hygiejne, sund livsstil, bo-træning og praktikforløb.

På STU har vi fokus på sund kost, fysisk træning og psyke, fordi vi ved, at det giver et godt fundament for læring og derfor de bedste resultater.

Når man er tilknyttet et af tilbudene på Rendbjergghjemmet, kan man benytte de mange forskellige aktivitetstilbud der er tilgængelige på stedet. Der er bl.a. et sanserum, der er indrettet med kugledyner, boblerør, fiberoptik, lysprojektorer mv. Oplevelserne i rummet bliver tilpasset individuelt og kan f.eks. både tage udgangspunkt i mindfulness, at mindske uro i kroppen, øgning af kropsbevidsthed, styrkelse af den taktile sans, den proprioceptive sans, visuelle sans, auditive sans, dæmpelse af muskelspændinger og meget mere.

Andre af aktivitetstilbuddene har bl.a. fokus på wellness og egen skønhed, sundhed, pædagogisk massage, en svømmetur i Rendbjergghjemmets egen svømmehal, gå ture i de skønne omgivelser tæt på vandet, fitness, cykling, en sejltur i jollen Martha, fiskeri, aktiviteter på egen legeplads, haveopga-

ver, kreative udfoldelser i værkstedet, læringsspil og musik.

Der tilbydes også indsigt i og støtte til brugen af it og it-relaterede hjælpemidler af medarbejdere som har uddannelsen Informations- og kommunikationsteknologi for specialpædagogisk personale. Der arrangeres ture ud af huset i minibusser, som kan være alt fra byture, café ture, naturoplevelser, kendskab til lokalområdet, kulturelle oplevelser og meget mere.

Udvikling er også et stort fokus punkt og derfor prioriteres løbende faglig opkvalificering af medarbejderne højt, så de er klædt på i forhold til støtte og udvikling af brugerne med udgangspunkt i den individuelle behov. På nuværende tidspunkt er samtlige medarbejdere i gang med en efteruddannelse i KRAP, som er teoretisk og metodisk forankret i kognitive behandlingsformer og i det ressourcefokuserede og anerkendende menneskesyn.

Vi ser altid frem til at byde nye brugere og deres familier velkomne og indgå i godt samarbejde.

Afdansningsbal

Lørdag den 24. marts var der rigtig forår, der var fest og der var afdansningsbal hos Step by Step i Ensted Hallen.

Stemningen var høj og ikke mindst da vores dejlige medmennesker kom på gulvet. Øjnene strålede, dansegleden

lyste ud af dem og de gav bare alt, hvad de havde i sig!

Der var både elever fra Haderslev og Aabenraa og Martin Winkel fik udleve-

ret et dansetrofæ, som tegn på, at han havde deltaget i fem år. Stort tillykke. En super oplevelse!

Magny Jønch

Påskegudstjeneste

Den 3. april havde vi vores traditionelle påskegudstjeneste i Tønder Kristkirke. Ved ankomsten fik alle en påskelilje, som blev sat på et stort kors inde i kirken.

LEVs gospelkor gav en dejlig lille koncert, ledet af Solvejg Dixen og Solvejg Winther, og så fortalte vores præst Kirsten påskens historie. Senere var

der altergang, og ved udgangen fik alle et fint pynte-æg.

I Brorsonshus var der kaffe, saft og kager og dejlig musik og fællessang, en fin afslutning på aftenen.

Tekst: Bodil Ludvig Møller • Billeder: Kurt Serup Poulsen

Førtidspensionen

Folketinget er klar til at ændre på reglerne om førtidspension

Beskæftigelsesminister Troels Lund Poulsen fremsatte før vinterferien et udkast til en præcisering af reglerne for tilkendelse af førtidspension. Udkastet er den foreløbige kulmination på en længere politisk proces, hvor flere af forligsparterne bag reformen af førtidspension og fleksjob i 2013 har erkendt, at reformen har medført uværdige og udsigtsløse forløb for blandt andre mennesker med udviklingshæmning.

*Af Thomas Holberg,
politisk konsulent i LEV*

Førtidspension er et emne, vi har skrevet en del om i LEV-bladet, og denne artikel bliver næppe den sidste. I 2013 blev der vedtaget en reform af førtidspension og fleksjob, som medførte mere end en halvering i tilkendelsen af førtidspension til mennesker med udviklingshæmning. Diverse hyrdebrev

og justeringer af lovgivningen har ikke formået at ændre grundlæggende ved den kommunale praksis rundt om i landet.

De "reform-ramte"

I LEV har vi kunnet se konsekvenserne af reformen i konkrete sager i vores rådgivning, men også i en undersøgelse offentliggjort i august sidste år. Den viste, at 25 procent af de "reform-ramte" er overladt til enten ingen forsørgelse eller forsørgelse på kontanthjælp samt, at deres tilknytning til arbejdsmarkedet er lavere end ældre generationer i LEVs målgruppe.

Andetsteds i dette LEV-blad kan du læse mere om de personlige konsekvenser for to unge med udviklingshæmning, som er ramt af reformen - Nathasja på 21 år og Kasper på 22 år. De to sager er naturligvis forskellige, men der er også mange ligheder. Først og fremmest viser begge, hvilke vanskeligheder det kommunale jobcenter har med at løse opgaven inden for rammer-

ne af reformen. Noget af forklaringen handler om manglende professionalisme, men der er også mange pårørende, som fortæller, at sagsbehandleren er i god tro, men har svært at se konsekvenserne af funktionsnedsættelsen hos en ung, der måske ved første møde virker meget velformuleret.

Der er mange i LEVs målgruppe, som både kan og gerne vil have et arbejdsliv. Afhængigt af den enkelte kan det ske i form af beskyttet beskæftigelse eller et skånejob. Ansættelse i et fleksjob kan måske også lade sig gøre i enkelte tilfælde, men det kræver en særlig indsats af kommune og virksomhed, fordi den normale vej til et fleksjob er uoverstigelig for en ung med udviklingshæmning. Al vores erfaring viser, at de unge ikke kommer igennem jobcentrenes jungle af procedurekrav, indsatser og langvarige afklaringsforløb for at finde reel ansættelse i fleksjob på "den anden side".

Fortsættes side 21

Den politiske udvikling

LEV har i løbet af årene sammen med andre handicaporganisationer påtalt problemerne utallige gange. Senest gik vi i efteråret 2017 under sloganet "#VærdigReform" sammen med 62 andre organisationer om en henvendelse til partierne bag reformen fra 2013. På det tidspunkt kunne man konstatere en vis mildning i det politiske klima på førtidspensions-fronten. Med regeringsrokaden i december 2016 fik området ny beskæftigelsesminister, da Troels Lund Poulsen (V) afløste Jørgen Neergaard (V). Det skulle vise sig, at Troels Lund ikke var blind for, at reformen også havde haft en række utilsigtede konsekvenser. Hertil fik han også hjælp af de seks største kommuner i landet, der i en henvendelse til beskæftigelsesministeren pegede på, at lovgivningen var for stram.

Forslag til ændring af reglerne

Ministeren regerede ved at fremrykke en evaluering af området. Den udkom i februar 2018 og var ledsaget af et lovforslag til ændring - eller måske mere rettelig - en præcisering af reglerne for tilkendelse af førtidspension. Forslaget behandles for tiden i Folketinget, og LEV har afgivet et høringsvar.

Med præciseringen ønskede politikerne at tydeliggøre, at ressourceforløbet skal være relevant og realistisk i forhold til at kunne bringe borgeren i beskæftigelse, og at dokumentationskravet for førtidspension kan være opfyldt uden et ressourceforløb.

Baggrunden herfor var de oven for omtalte langvarige afklaringsforløb, som af nogle kommuner også anvendes til at tilvejebringe dokumentation for borgerens manglende arbejdsevne, selvom der i forvejen i sagen foreligger tilstrækkelig dokumentation.

LEVs vurdering af ændringsforslaget

Spørgsmålet er nu, om den foreslåede ændring af reglerne er tilstrækkelig til at løse problemer for mennesker med udviklingshæmning og de andre grup-

per, der er kommet i klemme i denne reform. Det er ikke let at give et præcist svar, for i sidste ende vil det jo afhænge af den praksis, som vil etablere sig i kommunerne.

Overordnet er det LEVs vurdering, at der er tale om et lille, men ikke tilstrækkeligt skridt i den rigtige retning. Det er godt, at politikerne sender et signal om, at man kan opfylde lovens krav om dokumentation uden et ressourceforløb, men sådan er det også med de nuværende regler. Man kan heller ikke mene, at det er en dårlig idé at ressourceforløbet skal være relevant, men man må vel antage, at det modsatte aldrig har været intentionen.

Det grundlæggende problem i lovgivningen er bare ikke ændret. Det er stadig således, at kommunen skal tilkende et ressourceforløb, hvis det ikke helt kan udelukkes, at arbejdsevnen kan udvikles. Det kan være svært at afvise i en konkret sag. For hvad vil det sige at udvikle en arbejdsevne? Mennesker i LEVs målgruppe kan også med den rette støtte udvikle deres arbejdsevne, men er det tilstrækkeligt til, at de kan blive selvforsørgende på arbejdsmarkedet?

LEVs forslag til politikerne

LEV har derfor i sit hørings svar peget på, at lovgivningen bør rumme en mere tydelig skelnen imellem begreberne arbejdsevne og forsørgelsesevne. Det bør præciseres, at det ikke er tilstræk-

keligt, at en arbejdsevne kan udvikles. Den skal også kunne udvikles til et niveau, hvor der er realistisk mulighed for, at borgeren kan leve af sin arbejdsevne. Det skal sagsbehandleren gøre ved at pege på en konkret jobfunktion, som det forventes, at borgeren skal kunne varetage til overenskomstmæssig løn.

Herudover har LEV foreslået, at en udsat gruppe som mennesker med udviklingshæmning får en særlig adgang til at få vurderet en ansøgning om førtidspension. Som loven er i dag, kan man kun få behandlet en pensions sag på det foreliggende grundlag - eller med andre ord med den dokumentation, som i forvejen ligger i sagen. Kommunen er ikke i forbindelse med en sådan ansøgning forpligtiget til at belyse sagen og indhente manglende oplysninger. Det betyder, at ankesystemet i langt de fleste sager ikke kan tage stilling til sagen, fordi den ikke er tilstrækkelig belyst. Det vil derfor give en bedre praksis og en større retssikkerhed for borgeren, hvis kommunen er forpligtiget til at belyse sagen.

Forslaget om ændring af reglerne om førtidspension bliver behandlet i løbet af foråret. LEV har aftalt møder med en række beskæftigelsespolitiske ordførere på Christianborg, hvor vi vil anføre vores synspunkter. Men uanset hvad, så er det nok ikke sidste gang, vi har skrevet om førtidspension.

Førtidspension i Tønder Kommune

Hvor mange førtidspensioner tildes der i Tønder Kommune?

Kommunen har ikke oplyst noget antal, hverken for det tildelte antal totalt eller for antallet af udviklingshæmmede der har fået førtidspension f.eks. i 2017.

Efter Tønder Kommunes opfattelse ligger man i midten af feltet i forhold til de kommuner man normalt sammenligner sig med i regionen.

Man udtaler, at fra at være meget tilbageholdende med at tilkende førtidspension, så er man meget mere imødekommende og måske især over for målgruppen udviklingshæmmede.

Socialudvalget følger udviklingen nøje.

Jens Ellekjær

Hvad skal du huske, hvis du vil købe ferieledsagelse?

Hvad skal man være opmærksom på i forbindelse med køb af socialpædagogisk ledsagelse til ferie? Hvordan skal botilbuddet beregne prisen for ledsagelse? Kan man klage over leveringen af den tilkøbte ledsagelse? Skal botilbuddet sikre sig, at borgerens ret til kommunalt leveret ferieledsagelse er opfyldt? Spørgsmålene er mange – her forsøger vi, at give svarene på nogle af de mest centrale.

Lov om tilkøb af socialpædagogisk ledsagelse under ferie (Tilkøbsloven) trådte i kraft ved årsskiftet. Dermed er det nu blevet lovligt for botilbud for især voksne med udviklingshæmning at sælge socialpædagogisk ledsagelse til sine beboere (i loven anvendes betegnelsen "Døgntilbud"). Tidligere var der en udbredt – men lovstridig – praksis, hvor en del botilbud med videre opkræ-

vede brugerbetaling for ledsagelsen til ferier.

Det fremgår af Tilkøbsloven, at hensigten er at skabe et supplement til den socialpædagogiske bistand, herunder ledsagelse, som kommunen allerede er forpligtet til at levere efter Servicelovens § 85. Det fremgår ligeledes, at hensigten ikke er, at kommunen kan reducere sit serviceniveau for denne type støtte og ledsagelse – eller give afslag på ansøgning om ledsagelse med henvisning til muligheden for tilkøb.

Men Tilkøbsloven indeholder intet tilsyn eller en klageadgang, som kan modvirke en udvikling, hvor tilkøb gradvist erstatter den støtte og ledsagelse, som kommunen er forpligtet til at yde efter Serviceloven. Hele forvaltningen og anvendelsen af den nye lov er overladt til de enkelte botilbud – hverken den kommunale myndighed, Ankestyrelsen eller de Sociale Tilsyn skal holde

øjede med, hvordan der sælges socialpædagogisk ferieledsagelse i botilbuddene.

Spørgsmål og svar

Herunder er en række af de spørgsmål, som kan opstå i forbindelse med anvendelsen af lov om tilkøb af socialpædagogisk ledsagelse i forbindelse med ferie. Vi forsøger at besvare spørgsmålene så kort og enkelt som muligt (listen vil løbende blive udbygget efterhånden som vi opnår erfaringer med Tilkøbsloven):

- *Skal sagsbehandleren i kommunen træffe en afgørelse om, at en borger kan tilkøbe socialpædagogisk ferieledsagelse?*
- *Kan andre sociale tilbud end botilbud også sælge ferieledsagelse?*
- *Hvor mange dages ledsagelse kan en beboer tilkøbe om året?*

Fortsættes side 25

- *Hvordan skal botilbuddet beregne prisen for ledsagelse?*
- *Må botilbuddet reklamere for at tilkøbe ledsagelse?*
- *Kan man klage over leveringen af den tilkøbte ledsagelse?*
- *Skal botilbuddet sikre sig, at borgernes ret til kommunalt leveret ferieledsagelse er opfyldt?*
- *Må botilbuddet sælge ledsagelse til endagsture?*
- *Må man godt dele udgiften til ferieledsagelse med andre beboere, hvis man rejser sammen?*
- *Må ferieledsagelsen ske i udlandet?*
- *Gælder servicelovens magtanvendelsesregler i forbindelse med ferie, hvor der er tilkøbt ferieledsager?*

Skal sagsbehandleren i kommunen træffe en afgørelse om, at en borger kan tilkøbe socialpædagogisk ferieledsagelse? Nej, det er alene botilbuddets ledelse, som bestemmer om man vil tilbyde sine beboere at tilkøbe socialpædagogisk ferieledsagelse. Kommunen kan hverken pålægge et botilbud at tilbyde tilkøb af ledsagelse eller forbyde, at de gør det. Det er ligeledes det enkelte botilbud, som selv fastlægger, hvordan tilkøbet skal foregå, eksempelvis om man vil tage principiell stilling og tilbyde tilkøb til alle, eller om man vil beslutte det fra gang til gang.

Man kan således inden for den samme kommune godt forestille sig,

at nogle botilbud har valgt at tilbyde tilkøb, men andre har valgt ikke at gøre det. Dette kan man ikke klage over. Man kan ligeledes forestille sig, at tilkøbet håndteres meget forskelligt på tværs af botilbud i kommunen.

Kan andre sociale tilbud end botilbud også sælge ferieledsagelse?

Tilkøbsloven omfatter udelukkende beboere på botilbud. I loven er det angivet, at der skal være tale om døgntilbud, og derfor er det efter loven ikke tilladt for væresteder, cafeer, klubber, værksteder og aktivitets- og samværstilbud mv. at tilbyde salg af socialpædagogisk ferieledsagelse.

Hvor mange dages ledsagelse kan en beboer tilkøbe om året?

Tilkøbsloven indeholder ingen øvre grænser for, hvor meget ledsagelse en beboer kan købe af sit botilbud. Det er botilbuddet, som afgør om man vil sælge – og hvor mange dage man vil sælge. Loven understreger imidlertid, at botilbuddet skal sikre at leveringen af tilkøbt ferieledsagelse ikke går ud over beboere, som ikke deltager i ferieturen og bliver tilbage i botilbuddet.

Hvordan skal botilbuddet beregne prisen for ledsagelse?

Prisen for den tilkøbte ferieledsagelse skal beregnes på baggrund af både de direkte og indirekte omkostninger, som er forbundet med ydelsen af ledsagelsen. Det vil eksempelvis både siges personalets løn (inkl. tillæg, feriepenge osv.) samt en andel af de administrative omkostninger. Botilbuddet skal i prisen desuden modregne de "væsentlige identificerbare besparelser" der er i botilbuddet i forbindelse med, at en beboer tager på en ferie med tilkøbt ledsagelse. Det vil eksempelvis siges lønomkostninger mv., som botilbuddet alligevel skulle afholde, hvis en beboer var hjemme i tilbuddet. Sørg for at bede om en specificeret beregning af prisen for den tilkøbte ledsagelse, hvor modregningen er tydeliggjort.

Må botilbuddet reklamere for at tilkøbe ledsagelse?

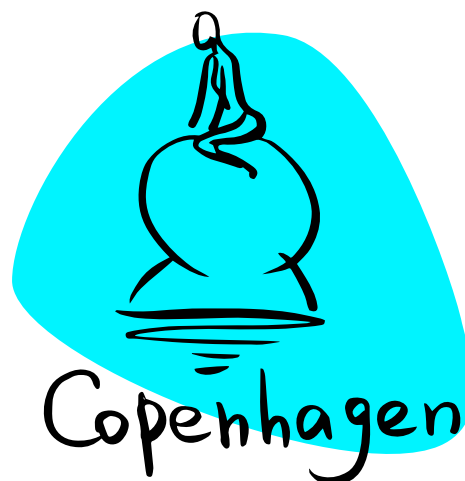
Ja, det er efter Tilkøbsloven tilladt for botilbuddet at udarbejde informationsmateriale mv., som fortæller om muligheden for at tilkøbe ferieledsagelse. Informationen skal være lødig, retvisende og skal tage højde for beboernes kognitive vanskeligheder.

Kan man klage over leveringen af den tilkøbte ledsagelse?

Man kan ikke klage til kommunen eller Ankestyrelsen over en tilkøbt ledsagelse. Men hvis du er utilfreds med den ledsagelse, du får – eksempelvis at du ikke får de antal dages ledsagelse, som du har betalt for – så kan du (mod et mindre gebyr) klage til Forbrugerklagenævnet. Det er naturligvis først efter, at du har forsøgt at få botilbuddet til at imødekomme din klage og eksempelvis tilbagebetale, hvis du mener, at der er betalt for meget.

Hvis du eller din pårørende oplever, at der sker forringelser i hjælpen i botilbuddet, som kan henføres til, at der er solgt ferieledsagelse, kan du godt klage til kommunen. Det kan eksempelvis være, at beboere, som ikke tager med på en ferietur med tilkøbt ledsagelse, overlades til støtte fra færre medarbejdere eller udelukkende vikarer. Klagen handler her ikke om den tilkøbte ledsagelse, men om den hjælp som beboeren er visiteret til i botilbuddet.

Fortsættes side 27

Skal botilbuddet sikre sig, at borgerens ret til kommunalt leveret ferieledsagelse er opfyldt?

Ja, det fremgår af Tilkøbsloven, at tilkøbt ferieledsagelse skal ligge ud over den støtte og ledsagelse, som beboerne i et botilbud har ret til ifølge loven. Et botilbud, som ønsker at sælge ferieledsagelse til en af sine beboere, skal ifølge loven henvende sig til kommunen (handlekommunen), hvis der er tvivl om, hvorvidt borgeren har krav på at få visiteret socialpædagogisk støtte og ledsagelse i forbindelse med en ferie. Med andre ord: Botilbuddet skal aktivt vurdere om beboeres ret til ferieledsagelse efter serviceloven er opfyldt inden man sælger ferieledsagelse. Hvis ikke rettigheden er opfyldt, skal botilbuddet henvende sig til kommunen for at få det afklaret. Kommunen skal i den forbindelse tage højde for Ankestyrelsens principafgørelse nummer 60-15, som angiver, at mennesker med handicap, som ikke kan færdes på egen hånd, kan have ret til socialpædagogisk ledsagelse i forbindelse med en kortere ferie i Danmark (læs principafgørelsen

her <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=174521>).

Må botilbuddet sælge ledsagelse til endagsture?

Nej, Tilkøbsloven angiver, at det udelukkende er til ferier, der kan sælges socialpædagogisk ledsagelse. En ferie kan dog være meget kort, ifølge loven. En ferie defineres som en tur, hvor der minimum er én overnatning.

Må man godt dele udgiften til ferieledsagelse med andre, hvis man rejser sammen?

Ja, det er tilladt at arrangere fællesferieture, hvor et antal beboere i fællesskab tilkøber ledsagelse.

Må ferieledsagelsen ske i udlandet?

Ja, Tilkøbsloven tillader direkte, at den tilkøbte ferieledsagelse kan anvendes i både Danmark og i udlandet. Botilbuddet skal være særligt opmærksom på, om der eventuelt gælder andre regler i de lande som besøges. Ikke mindst i relation til servicelovens regler om magtanvendelse og andre indgreb i

selvbestemmelsesretten. Botilbuddet er også ansvarlig for, at der er tegnet de nødvendige forsikringer for personalet, som yder den tilkøbte ledsagelse.

Gælder servicelovens magtanvendelsesregler i forbindelse med ferie, hvor der er tilkøbt ferieledsagelse?

Ja, Tilkøbsloven indeholder i stort omfang tilsvarende regler om magtanvendelse, som dem, der findes i serviceloven. Personale, som yder socialpædagogisk ledsagelse, som beboeren selv har betalt for, kan således i en række situationer – og under nogle bestemte betingelser – anvende fysisk magt for at afværge nærliggende risiko for væsentlig personskade på borgeren selv eller andre. Tilkøbsloven indeholder ligeledes regler om magtanvendelse i hygiejnesituationer, svarende til dem, som findes i serviceloven.

Beboeren og pårørende har ret til at klage over magtanvendelse, som er sket i forbindelse med tilkøbt ferieledsagelse. Der skal ligeledes ske indberetning af magtanvendelser til kommunen og Socialtilsynene.

Vi vil ikke være kommunernes ludobrikker

KL og regeringens plan om at gøre det nemmere at flytte rundt på mennesker med handicap er helt urimelig.

Debatindlæg af Lars Gjermansen, formand for Udviklingshæmmedes Landsforbund, bragt i Politiken mandag den 23. april 2018

Jeg troede faktisk, at vi var ligeværdige mennesker med de samme rettigheder som alle andre. Selv om vi er udviklingshæmmede. Men noget er åbenbart gået galt et sted inde i regeringen og i Kommunernes Landsforening, KL. I økonomiaftalen for 2018 mellem KL og regeringen har man nemlig aftalt, at der skal vedtages ny lovgivning, som gør vores rettigheder til vores egen bolig dårligere end alle andres. Den eneste grund til, at vi skal have mindre ret til vores eget hjem, er at vi har et handicap, og har brug for hjælp. Det kan ikke forstås på anden måde.

Planen er at indføre nogle såkaldte klausuler i lejekontrakterne, der gør det meget nemmere for en kommune at flytte en beboer i et botilbud eller en almen plejebolig til en anden bolig.

I stedet for at give os mere eller mindre hjælp, der hvor vi allerede bor, så skal kommunen kunne flytte rundt på os. Det synes de åbenbart er helt ok i KL og i regeringen. Og det forslag sidder politikerne på Christiansborg lige nu og forhandler om. Det er også politikerne på Christiansborg, som har besluttet, at FN's handicapkonvention selvfølgelig skal gælde i Danmark. Her gøres der meget ud af, at mennesker med handicap har de samme rettigheder som alle andre. Men hvorfor taler man så om at indføre diskrimination af os, når det gælder retten til vores egen bolig? Er det fordi man tror, at der kan spares nogle penge ved at flytte rundt på os, som det nu passer kommunen bedst?

I Udviklingshæmmedes Landsforbund, ULF, synes vi, at det er en ubehagelig besked, som KL og regeringen sender til os med forslaget om klausuler i vores lejekontrakter eller boligdokumenter. Det er en besked om, at vi og vores rettigheder er mindre værd, fordi vi har et handicap. Det er en besked om, at vi skal flyttes rundt mellem institutioner for at få den nødvendige hjælp – i stedet for at kommunen flytter rundt på hjælpen.

Mange udviklingshæmmede har prøvet på egen krop, hvad det vil sige ikke at have nogen rettigheder. Det var dengang, hvor vi blev set som en slags andenrangs mennesker, der kunne gemmes af vejen i store institutioner under "åndssvageforsorgen". Det vil vi ikke tilbage til. Jeg håber, at politikerne på Christiansborg siger nej tak til den her flytte-idé. Vi vil ikke være kommunernes ludobrikker.

ØnskeBørn
- råd til småfolk

SØNDERBORG ApS
Grundtvig Allé 173
6400 Sønderborg
Tlf. 74 42 11 42
www.onskeborn.dk

NELSON
BAR OG RESTAURANT

RÅDHUSGADE 5
6200 AABENRAA

TELEFON
74 62 44 22

Kommunekredsenes formænd

Haderslev Kommunekreds

Solvej Laugesen
Lintrupvej 80, Hjerting
6630 Rødding
Telefon 22 12 72 65
E-mail: solvej1954@gmail.com

Tønder Kommunekreds

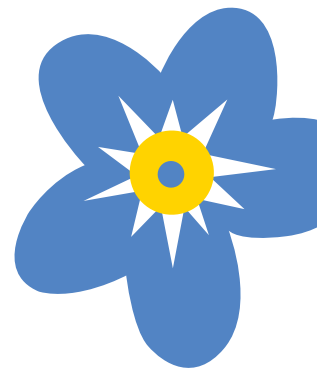
Jens Ellekjær
Hjejlen 70, 6270 Tønder
Telefon 74 72 40 94
E-mail: je@kreds.lev.dk

Aabenraa Kommunekreds

www.aabenraa.lev.dk
Calle Bork Thams
Farvesmøllevej 97, 6200 Aabenraa
Telefon 30 59 53 39
E-mail: callethams@gmail.com

Sønderborg Kommunekreds

Finn Schmidt
Hyldehegnet 36, 6400 Sønderborg
Telefon 25 32 08 05
E-mail: fluefinn43@gmail.com

KLIP KUPONEN UD, SÆT FRIMÆRKE PÅ OG SEND

Medlemskontingent: sæt venligst X

☐ Årligt med blad	300 kr.
☐ Årligt for par med blad	425 kr.
☐ Årligt uden blad	175 kr.
☐ Livsvarigt med blad (enkelt person)	3.500 kr.
☐ Årligt for forening med blad	800 kr.
☐ Årligt abonnement	300 kr.

Pensionist/studerende *)

☐ Årligt med blad	150 kr.
☐ Årligt for par med blad	225 kr.
☐ Årligt uden blad	75 kr.
☐ Livsvarigt med blad (enkelt person)	3.500 kr.

Betal først, når girokortet modtages.

Firmamedlemskaber

☐ Alm. med blad	800 kr.
☐ Guldmedlem med blad (pr. år)	5.000 kr.

Et Guldmedlem får ret til at bruge LEVs logo samt at blive nævnt på LEVs hjemmeside.

Undertegnede ønsker at blive medlem af:

☐ LEV Aabenraa Kommunekreds	☐ LEV Tønder Kommunekreds
☐ LEV Sønderborg kommunekreds	☐ LEV Haderslev kommunekreds

*) Angiv her hvilket år du forventer at afslutte dit studie: _____

SKRIV VENLIGST MED BLOKBOGSTAVER:

Navn: _____

Evt. samlevers navn (parmedlemskab): _____

Adresse: _____

Postnummer: _____ By: _____

Telefon: _____ E-mail: _____

Landsforeningen LEV

Blekinge Boulevard 2
+++ 5019 +++
2630 Taastrup

Landsforeningen LEV er interesseorganisationen, der siden 1952 har arbejdet for at forbedre udviklingshæmmedes vilkår.

Landsforeningen LEV · Blekinge Boulevard 2 · 2630 Taastrup · Tlf. 3635 9696 · Fax 3635 9697 · E-mail: lev@lev.dk · www.lev.dk